

24. Laatokan suurmuikku: »rääpyks».

Laatokasta saadaan kuten tunnettu muikkuja, jotka koolleen vetävät vertoja sioille. Näitä muikkuja kutsutaan sielläpäin »rääpyksiksi». Vv. 1909, 1913 ja 1915 minulla on ollut suurmuikkujakin nähtävänä samoilta seuduilta saatuina kuin pienmuikkuja, siis Lunkulansaaren vesiltä Koillis-Laatokasta ja Käkisalmen ja Pyhäjärven vesiltä Länsi-Laatokalta.



Kuva 1. Laatokan rantaa Pyhäjärven pitäjän Ylläpäässä: verkkoja kuivumassa; heinäkuulla 1915.

Valitettavasti ei v. 1909 vielä ollut käytettävänäni riittävää kokemusta muikkujen iän määrittämisestä, joten silloisista näytekalloista vain pituus ja osittain paino on merkitty muistiin.

Suurmuikuista ovat seuraavat tiedot käytettävänäni:

1. Lunkulansaari, heinäkuulla 1909.

a. Pöllän vesiltä saatu heinäk. 13. ja 19. p:nä nuottaa vedettäessä molkkien joukosta neljä koirasta ja kolme naarasta, jotka on katsottava suurmuikuiksi eli rääpyksiksi.

Koiraat, sm: 13.5; 13.7; 14.5; 17.0 (paino 44 g).

Naaraat, sm: 17.5 (paino 45 g); 18.5 (paino 50 g); 32.0 (paino 313 g).

b. Hiiivan vesiltä heinäk. 17. p:nä verkoilla saadusta suuremmasta saaliista 31 kalaa, joitten yhteinen paino oli 5.3 kg eli keskimäärin 170 g. Pituudelleen kalat olivat:

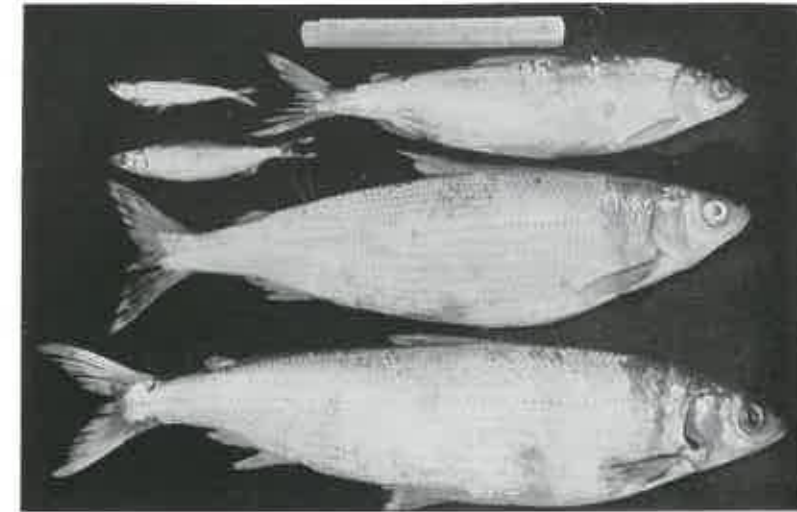
Koiraat, sm: 22.5; 23.5; 24.0 (4); 25.0; 25.5 (2); 26.0. Yht. **10** kpl. Keskipituus **24.4** sm. Näistä painoi pienin (22.5 sm) 105 g.
 Naaraat, sm: 21.0; 22.0; 22.5; 23.0 (3); 23.5 (2); 24.0 (3); 24.5; 25.0 (3); 26.0; 26.5; 27.0 (2); 28.0; 29.0. Yht. **21** kpl. Keskipituus **24.6** sm.
 Punnittuja ovat seuraavat: 22.0 sm (paino 102 g); 23.0 sm (119 ja 123 g); 24.0 sm (136 g); 26.0 sm (199 g); 26.5 sm (177 g); 27.0 sm (180 g ja 186 g); 28.0 sm (195 g); 29.0 sm (240 g). Keskipituus **25.6** sm, keskipaino **165.7** g.

2. Käkisalmen ja Pyhäjärven pitäjän vesialueelta saatujen kalojen pituus, paino, sukupuoli, ikä ja suomuista määrätty pituus eri kasvukausien päättyessä nähdään taulukosta 1.

Taulukosta 1 käyvät esiin räpypysten suuri koko samoin kuin niitten korkea ikäkin siihen verraten, mitä muikuista yleensä muista järvistä tunnetaan. Kuitenkaan taulukossa ei ole mukana tämän muikkulaadun kaikkein suurimpia yksilöitä, joiden sanotaan painavan 600—800 g, jopa poikkeustapauksina enemmänkin. Ikään nähden on huomautettava, ettei sen määrääminen näistä kaloista ole vailla vaikeuksiaan, jonka vuoksi jokunen virheellinen luku saattaa olla taulukossa.

Taulukko 1. Käkisalmen ja Pyhäjärven pitäjien vesiltä saatuja Laatokan suurmuikkuja.

N:ro	Pituus sm	Paino g	Suku-puoli	Pituus kasvukausien päättyessä, sm:ssä								
				1. vna	2. vna	3. vna	4. vna	5. vna	6. vna	7. vna	8. vna	9. vna
1	32.0 (35.5)	475	♀	6.3	11.1	14.0	19.7	23.5	26.4	29.1	30.9	32.0
2	31.5 (34.0)	375	♀	8.2	13.9	18.9	24.4	27.0	28.9	30.5	31.5	
3	30.0 (32.0)	350	♀	6.8	11.1	16.7	20.8	23.2	26.5	28.7	30.0	
4	30.0 (32.0)	310	♀	6.5	10.1	13.9	19.3	21.7	26.4	30.0		
5	28.0 (30.0)	265	♀	8.1	12.2	16.4	20.5	23.0	25.3	28.0		
6	28.0 (30.0)	244	♂	8.5	13.5	17.4	21.2	23.8	26.7	28.0		
7	27.0 (29.0)	218	♀	6.2	12.3	17.7	23.5	24.4	26.1	27.1		
8	26.0 (28.0)	—	♂	6.2	12.3	17.8	20.2	22.9	24.8	26.0		
9	25.5 (28.0)	216	♀	5.5	9.1	14.5	17.3	20.2	22.5	25.5		
10	22.5 (24.5)	119	♀	7.5	12.5	17.0	19.0	21.2	22.5			
11	21.0 (22.5)	98	♀	5.3	8.0	11.9	17.3	21.0				
12	20.5 (22.5)	93	♀	6.7	11.4	13.9	17.9	20.5				
13	18.5 (20.0)	67	♀	5.5	10.0	12.5	16.4	18.5				
14	19.0 (20.0)	59	♀	7.3	11.0	16.4	19.0					
15	16.5 (17.5)	50	♂	6.2	10.3	13.5	16.5					
16	15.0 (16.5)	29	♂	8.6	10.4	15.0						
17	14.5 (15.5)	27	♂	5.3	10.1	14.0						
	Medellängd cm:			6.7	11.1	15.4	19.5	22.4	25.6	28.2	30.8	32.0
	Längdtillväxt cm:			—	4.4	4.3	4.1	2.9	3.2	2.6	2.6	1.2



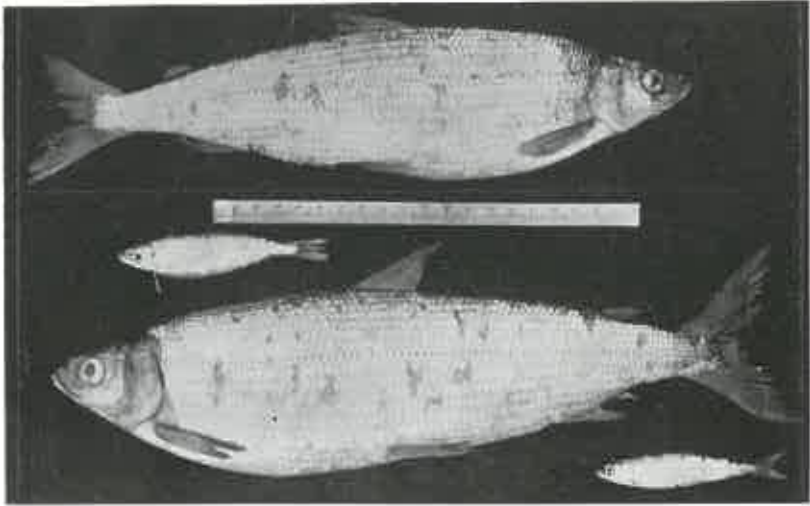
Kuva 2. Laatokasta Pyhäjärven pitäjän Riiskan kylän vesiltä elokuulla 1913 saatuja suur- ja pienmuikkuja (räpypyksiä ja molkkeja). Valok. T. H. J.
 Pienmuikut ovat koolleen ja iälleen: pienempi 5.0 sm, 1.2 g, ensimmäisellä kasvukaudellaan; isompi 8.4 sm, 6.3 g, koiras, toisella kasvukaudellaan.
 Suurmuikut ovat: ylin 21.0 sm, 98 g, naaras, viidennellä kasvukaudellaan; keskimäinen 28.0 sm, 265 g, naaras, seitsemännellä kasvuvuodellaan sekä alin 31.5 sm, 375 g, naaras, kahdeksannella kasvuvuodellaan.

Taulukossa 1 esitetyt kalat on saatu:

nrot 1, 2, 4, 5, 9 ja 11 elok. 25.—27. p:nä 1913 Riiskan kylän vesiltä Pyhäjärven pitäjässä;
 nrot 3, 6, 7 ja 10 Käkisalmen vesiltä elok. 18. p:nä 1913;
 nrot 12—15 Sortanlahden vesiltä heinäk. 30. ja 31. p:nä 1914 sekä
 nro 8, 16 ja 17 Ylläpään vesiltä Pyhäjärven pitäjässä heinäk. 27. p. 1915.

Huomion kiintyessä pituuksiin eri kasvukausien päättyessä käy mm. ilmi, että ensimmäisen kasvukauden keskipituudeksi on saatu 6.7 sm, toisen 11.1 sm. Verrattaessa näitä arvoja vastaavanikäisten pikkumuikkujen (molkkien) keskipituuteen (ensimmäisenä vuotena 5.3—5.9 sm, toisena 9—10 sm) huomaamme edelliset korkeammiksi; tämä siitä huolimatta, että aikaisempina vuosina saavutettua pituutta suomuista määrättäessä saadaan liian pieniä arvoja sen suuremmissa määrässä, kuin enemmän kalalla on ikävuosia. Näin ollen saatu tulos viittaa siihen, etteivät räpypykset ole suuriksi kasvaneita ja vanhoiksi eläneitä pienmuikkuja (molkkeja), vaan niistä erillään eläneitä kaloja.

Se, mikä edelleen erikoisesti erottaa räpypykset pienmuikuista ja järviemme muikusta yleensä, on niitten suuri lisäkasvu erittäinkin



Kuva 3. Laatokasta Pyhäjärven pitäjän Riiskan kylän vesiltä elokuulla 1913 saatuja suur- ja pienmuikkuja (tääpyksiä ja molkkeja). Valok. T. H. J.
 Pienmuikut ovat: ylempi 9.0 sm, 7.0 g, naaras, alempi 8.5 sm, 6.5 g, koiras; molemmat toisella kasvukaudellaan.
 Suurmuikut ovat, ylempi 30 sm, 310 g, naaras, seitsemännellä kasvukaudellaan; alempi 32.0 sm, 475 g, naaras, yhdeksännellä kasvukaudellaan.

kolmantena ja neljäntenä, mutta vielä kaikkina myöhäisempinäkin ikävuosina. Pituuden suuri lisäkasvu on näkyvintä alkuvuosina, erittäinkin kolmantena ja neljäntenä kasvukautena, sittemmin lisääntyy paino tuntuvimmin. Taulukon lisäkasvu- ja painoarvoja tutkistelemalla on tämä asia helposti todettavissa.

On syytä luulla, että suurmuikkujen kookkuus ja kasvunopeus perustuvat kalojen ravinnonsaantimahdollisuuksiin. Arvatenkin ovat rääpykset yleensä syvemmissä vesikerroksissa asustavia muikkuja. Niiden käyttämästä ravinnosta ei ole paljontaan havaintoja tehty. Jääskeläisen mukaan (S. Kalatalous, nide 4, s. 245) niitten huomattavana ruokana, ehkä pääravintona, ovat pienäyriäiset *Limnocalanus macrurus* ja *Bythotrephes cederstroemii*, jotka kumpaisetkin ovat syvempien vesikerrosten pikkueläimistöön kuuluvia muotoja ja ns. jäte-eläinlaji, so. edellinen eläimiä, joitten esiintyminen sekä Laatokassa että muissa järvissämme selitetään jätteeksi niiltä varhaisemmilta kausilta, jolloin kyseessäolleet järvisedet olivat avonaisessa yhteydessä meren kanssa. Ilmeisesti nämä pikkuäyriäiset muodostavat mahdollottoman yksilörikkaita kantoja Laatokassa ja siten pitävät myös sikäläisen suurmuikkukannan yllä, ehkäpä ovat välttämätön edellytys sen olemassa-ololle.